

2014/05/30 Javno objavljivanje podataka za 2013 godinu
Verzija 1.0.

Datum usvajanja:	30.05.2014	
Važi od:		
Odobrio:	Menadžment komitet	
Vlasnik:	Odjeljenje računovodstva	
Primjena:	Svi zaposleni Banke	
Povjerljivost:	Javni dokument	

SADRŽAJ

UVOD.....	4
I. POSLOVNO IME I SJEDIŠTE BANKE	4
II. FINANSIJSKI IZVJEŠTAJI	5
III. STRATEGIJA I POLITIKE UPRAVLJANJA RIZICIMA.....	8
III.1. Upravljanje rizicima	8
III.1.1. Kreditni rizik.....	8
III.1.2. Operativni rizik.....	9
III.1.3. Tržišni rizik	10
III.1.4. Rizik zemlje	10
III.1.5. Rizik likvidnosti	10
III.1.6. Rizik kamatne stope iz bankarske knjige (IRRBB)	11
III.1.7. Sistem upravljanja rizikom u banci	11
III.2. Ovlašćenja i odgovornosti u upravljanju rizicima	11
III.2.1. Odbor direktora	11
III.2.2. Menadžment komitet	12
III.3. Funkcija upravljanja rizicima.....	12
III.3.1. Sistem donošenja odluka	13
III.3.2. Monitoring i izvještavanje	13
III.3.3. Sistem informacione tehnologije.....	13
III.3.4. Planovi za vanredne situacije	14
III.3.5. Testiranje na stres.....	14
III.4. Sistem izvještavanja i mjerenja rizika	14
III.4.1. Kreditni rizik	14
III.4.2. Rizik likvidnosti	15
III.4.3. Tržišni rizik	15
III.4.4. Operativni rizik.....	15
III.4.5. Rizik zemlje	15
III.4.6. Rizik kamatne stope iz bankarske knjige (IRRBB)	16
III.5. Smanjenje rizika	16
III.5.1. Kreditni rizik.....	16
III.5.2. Rizik likvidnosti	17

III.5.3.	Tržišni rizik	17
III.5.4.	Operativni rizik.....	17
III.5.5.	Rizik zemlje	17
III.5.6.	Rizik kamatne stope u knjizi banke.....	17
IV.	SOPSTVENA SREDSTVA	18
V.	POTREBNI KAPITAL I PROCJENA ADEKVATNOSTI KAPITALA.....	19
VI.	KREDITNI RIZIK	20
VI.1.	Definicija potraživanja u kašnjenju i nekvalitetne aktive (aktiva klasifikovana u kategoriju "C" ili niže).....	20
VI.2.	Provjere umanjenja vrijednosti i metodologija izdvajanja rezervacija	20
VI.3.	Procjena individualnog umanjenja vrijednosti	21
VI.4.	Kolektivna (grupna) procjena umanjenja vrijednosti.....	21
VI.5.	Prikaz izloženosti po različitim kategorijama.....	21
VII.	STANDARDIZOVANI PRISTUP ZA PONDERISANJE IZLOŽENOSTI	27
VIII.	OPERATIVNI RIZIK	28
IX.	TEKUĆA ULAGANJA U AKCIJE PRAVNIH LICA	28
X.	IZLOŽENOST RIZIKU KAMATNE STOPE U KNJIZI BANKE	30
XI.	TEHNIKE UBLAŽAVANJA RIZIKA.....	32
XI.1.	Politike i procedure za priznavanje i upravljanje kolateralom	32
XI.2.	Opis osnovne vrste kolaterala.....	32
XII.	ZAVRŠNE ODREDBE	33

UVOD

U skladu sa Odlukom o javnom objavljivanju podataka od strane banaka (Službeni list CG, br. 17/08 i 44/10), Crnogorska komercijalna banka AD, Podgorica (u daljem tekstu: Banka) kroz ovaj dokument objelodanjuje informacije koje se odnose na:

- Poslovno ime i sjedište banke;
- Finansijski izvještaji
- Strategiju i politike za upravljanje rizicima;
- Sopstvena sredstva
- Potrebni kapital i procjena adekvatnosti kapitala
- Kreditni rizik
- Standardizovani pristup za ponderisanje izloženosti
- Operativni rizik
- Tekuća ulaganja u akcije pravnih lica
- Izloženost riziku kamatne stope u knjizi banke

I. POSLOVNO IME I SJEDIŠTE BANKE

Crnogorska komercijalna banka A.D., Podgorica (u daljem tekstu: "Banka") je osnovana kao nezavisna banka i registrovana je kod Privrednog suda u Podgorici 15. januara 1997. godine. OTP Bank Plc., Budimpešta ima 100% učešća u kapitalu Banke.

Banka je registrovana kao akcionarsko društvo. Registarski broj Banke u Centralnom registru Privrednog suda je 4-0001633/040.

Banka je od Centralne banke Crne Gore, Rješenjem broj 0101-72/1-2002 od 18. februara 2002. godine, dobila odobrenje za rad.

Banka je kod Komisije za hartije od vrijednosti upisana u Registar emitenata hartija od vrijednosti pod brojem 51 (Rješenje broj 02/3-47/2-01 od 12. jula 2001. godine).

Sjedište Banke je u Podgorici, Ulica Moskovska bb.

Na dan 31. decembra 2013. godine, Banku čine centrala u Podgorici, 11 filijala, 10 ekspozitura i 11 šaltera na teritoriji Crne Gore.

Na dan 31. decembra 2013. godine Banka ima 460 zaposlenih radnika.

II. FINANSIJSKI IZVJEŠTAJI

Banka ima obavezu da vodi svoje računovodstvene evidencije i sastavlja finansijske iskaze u skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji Crne Gore („Sl. list CG” br. 69/2005, 80/2008 i 32/2011), Zakonom o bankama („Sl. list CG” br. 17/2008, 44/2010 i 40/2011) i ostalim podzakonskim aktima, koji podrazumijevaju primjenu Međunarodnih standarda finansijskog izvještavanja.

Tokom 2012. godine Savjet Centralne banke Crne Gore donio je više podzakonskih akata koji su stupili na snagu 1. januara 2013. godine. Glavne izmjene regulative kojom se reguliše bankarsko poslovanje odnose se na: novu formu finansijskih iskaza, promjene kontnog okvira, vrednovanje stavki bilansne aktive i vanbilansnih stavki u skladu sa Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja, uvođenje koncepta potencijalne rezerve za kreditne gubitke, definisanje adekvatnog kolaterala, povezanosti između dva ili više lica, uvođenje interne evidencije, definisanje razlike između potencijalnih rezervi i ispravki vrijednosti kao odbitne stavke od kapitala pri obračunu sopstvenih sredstava.

Finansijski iskazi u prilogu pripremljeni su u skladu sa Odlukom o sadržaju, rokovima i načinu sačinjavanja i dostavljanja finansijskih izvještaja banaka ("Sl. list CG", br. 15/2012 i 18/2013) koja propisuje novu formu obrazaca za 2013. godinu. U skladu sa ovom Odlukom i Odlukom o kontnom okviru za banke ("Sl. list Crne Gore", br. 55/12) uporedni podaci za 2012. godinu reklasifikovani su kako bi bili uporedivi sa formom izvještavanja za 2013. godinu.

Prema Uputstvu o načinu evidentiranja rezervacija za potencijalne kreditne gubitke, ispravki vrijednosti i otpisanih stavki bilansne aktive pri utvrđivanju početnog stanja u poslovnim knjigama banaka za 2013. godinu („Sl. list CG” br. 61/2012) Banka je izvršila sledeća evidentiranja:

- potraživanja (kreditni i kamate) koja su u skladu sa važećom regulativom bila klasifikovana u vanbilansnu evidenciju prenijeta su u bilans stanja,
- sva potraživanja za koja su ispunjeni uslovi za isključivanje potraživanja iz bilansa banke u skladu sa Odlukom o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom u bankama ("Službeni list CG", br. 22/12 i 55/12) otpisana su i evidentirana u internoj evidenciji,
- otvaranje računa rezervi za procijenjene gubitke u okviru kapitala i rezervi (konto 3025) na kojem je formirano saldo na 1.1.2013. godine kao razlika između izdvojenih rezervacija za potencijalne gubitke po stavkama bilansne aktive, naknade za kreditne gubitke po vanbilansnim stavkama, rezervacija izdvojenih po osnovu klasifikacije kredita u klasifikacionu grupu "E" i rezervacija po suspendovanoj kamati (potražni promet) i zbira ispravki vrijednosti i rezervisanja za gubitke (dugovni promet).

U prikazanim finansijskim iskazima izvršene su korekcije bilansa stanja na dan 31. decembra 2012. godine za pomenute efekte knjiženja na dan 1. januar 2013. godine.

BILANS USPJEHA

U periodu od 1. januara do 31. decembra 2013. godine

u hiljadama EUR

Red. br.	Opis	Vrijednost
1.	Prihodi od kamata i slični prihodi	36.606
2.	Rashodi od kamata i slični rashodi	15.359
3.	Neto prihodi od kamata (1 – 2)	21.247
4.	Prihodi od dividendi	8
5.	Troškovi obezvrjeđenja	7.511
6.	Troškovi rezervisanja	(1.283)
7.	Prihodi od naknada i provizija	17.825
8.	Rashodi od naknada i provizija	6.468
9.	Neto prihodi od naknada i provizija (7 - 8)	11.357
10.	Neto dobiti / gubici od finansijskih instrumenata koji se drže za trgovinu	0
11.	Neto dobiti / gubici od finansijskih instrumenata koji se vode po fer vrijednosti kroz Bilans uspjeha	0
12.	Neto dobiti / gubici od investicionih HOV	(27)
13.	Promjena fer vrijednosti u računovodstvu zaštite od rizika (hedžing)	0
14.	Neto gubici/dobici od kursnih razlika	766
15.	Troškovi zaposlenih	12.988
16.	Opšti i administrativni troškovi	6.933
17.	Troškovi amortizacije	2.712
18.	Ostali rashodi	898
19.	Ostali prihodi	2.727
20.	Operativni profit (3+4-5-6+9+10+11+12+13+14-15-16-17-18+19)	6.320
21.	Porez na prihod	0
22.	Neto Profit / Gubitak (20 – 21)	6.320

BILANS STANJA

Na dan 31. decembra 2013. godine

u hiljadama EUR

Red. br.	Aktiva	Vrijednost
1.	Novčana sredstva i računi depozita kod centralnih banaka	77.290
2.	Kredit i potraživanja od banaka	137.227
3.	Kredit i potraživanja od klijenata	366.554
4.	Sredstva namijenjena prodaji	0
5.	Finansijska sredstva koja se drže za trgovanje	1.504
6.	Ostala sredstva koja se vode po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha	0
7.	Derivatna finansijska sredstva kao instrument zaštite	0
8.	Investicione hartije od vrijednosti	17.647
8a.	- raspoložive za prodaju	146
8b.	- koje se drže do dospelosti	17.501
9.	Investicije u pridružena preduzeća i zajedničke poduhvate po metodi kapitala	38
10.	Investicije u zavisna preduzeća	0
11.	Investicione nekretnine/nepokretnosti	0
12.	Nekretnine, postrojenja i oprema	13.564
13.	Nematerijalna sredstva	3.075
14.	Tekuća poreska sredstva	198
15.	Odložena poreska sredstva	0
16.	Ostala finansijska potraživanja	1.793
17.	Ostala poslovna potraživanja	0
18.	Ukupna Sredstva:	618.890
	Obaveze:	
19.	Depoziti banaka	3.636
20.	Depoziti klijenata	498.321
21.	Pozajmljena sredstva od banaka	2.473
22.	Pozajmljena sredstva od ostalih klijenata	6.114
23.	Finansijske obaveze koje se drže za trgovanje	0
24.	Finansijske obaveze koje se vode po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha	5
25.	Derivatne finansijske obaveze kao instrument zaštite	0
26.	Izdane dužničke hartije od vrijednosti	0
27.	Rezerve	4.091
28.	Tekuće poreske obaveze	0
29.	Odložene poreske obaveze	412
30.	Ostale obaveze	8.287
31.	Subordinisani dug	14.056
32.	Ukupne Obaveze:	537.395
	Kapital:	
33.	Akcijski kapital	136.875
34.	Emisione premije	0
35.	Neraspoređena dobit	-61.701
36.	Dobit/gubitak tekuće godine	6.320
37.	Ostale rezerve	
38.	Interesi bez kontrolnog uticaja u kapitalu	0
39.	Ukupan Kapital: (33. do 38.)	81.495
40.	Ukupni Kapital i Obaveze: (32. + 39.)	618.890

Finansijski izvještaji sa mišljenjem nezavisnog revizora dostavljeni su Centralnoj Banci Crne Gore u skladu sa Zakonskom regulativom.

III. STRATEGIJA I POLITIKE UPRAVLJANJA RIZICIMA

Strateško opredjeljenje banke je da se usredsredi na svoju osnovnu djelatnost, odnosno aktivnosti stvaranja dodatne vrijednosti. Te aktivnosti mogu se podijeliti u tri glavna poslovna segmenta koje banka planira da održava i razvija: poslovanje sa stanovništvom, malim i srednjim preduzećima, velikim pravnim licima kao i Državnim institucijama. Što se tiče segmenta projektnog finansiranja, Banka će učestvovati u tim aktivnostima samo u ograničenoj mjeri kao član konzorcijuma pod pokroviteljstvom holding kompanije - OTP Mađarska. Zbog svog strateškog usmjerenja na ključne komercijalne bankarske aktivnosti i nerazvijenog tržišta kapitala i finansijskog tržišta u Crnoj Gori, banka ne planira da učestvuje u investicionom bankarstvu i trgovini imovinom u značajnom iznosu.

Na temelju poslovne strategije, Strategija upravljanja rizicima opisuje vrstu, izvor, veličinu i toleranciju na rizik uzimajući u obzir Bančin kapacitet podnošenja rizika. Kapacitet podnošenja rizika predstavlja sposobnost da se apsorbuju gubici koji proizilaze iz rizika kojima je Banka izložena u svojim svakodnevnim operacijama, bez neposredne opasnosti po opstanak Banke. Kapacitet podnošenja rizika predstavlja ukupan iznos regulatornog kapitala koji je na raspolaganju za pokriće svih gubitaka, dok nivo tolerancije na rizik određuje iznos kapitala koji banka planira da izdvoji za pokrivanje osnovnih tipova rizika s kojima se suočava.

Definisani nivo tolerancije na rizik prevodi se u limite tolerancije na rizik navedene u odgovarajućim procedurama upravljanja rizikom za glavne vrste rizika. Definisani kapacitet podnošenja rizika i nivo tolerancije na rizik pregledaju se na godišnjoj osnovi.

III.1. Upravljanje rizicima

III.1.1. Kreditni rizik

Kreditni rizik se definiše kao rizik od gubitka zbog propusta klijenta da ispunjava svoje obaveze prema banci.

Cilj upravljanja kreditnim rizikom je da se maksimizira stopa povraćaja banke prilagođena riziku održavanjem izloženosti kreditnom riziku u okviru prihvatljivih parametara. Banka ima uspostavljen sistem za upravljanje kreditnim rizikom svojstvenim za portfolio, kao i rizikom pojedinačnih kredita i transakcija. Efektivno upravljanje kreditnim rizikom je kritična komponenta sveobuhvatnog pristupa upravljanju rizicima i ključna za uspješno bankarsko poslovanje.

Upravljanje kreditnim rizikom u banci strateški uključuje sledeća područja i funkcije:

- a) Uspostavljanje odgovarajućeg okruženja kreditnog rizika;

- b) Poslovanje uz primjenu zdravog procesa odobravanja kredita;
- c) Održavanje odgovarajuće kreditne administracije, procesa mjerenja i praćenja;
- d) Osiguravanje adekvatne kontrole kreditnog rizika.

Osnovni ciljevi upravljanja kreditnim rizikom su:

- a) Održavanje ravnoteže između zarade i rizika;
- b) Potencijalni gubici treba uvijek da budu srazmjerni kapacitetu za podnošenje tereta Grupe kojoj CKB pripada;
- c) Banka razvija i vodi proces upravljanja rizikom koji osigurava da Banka bude usklađena sa bazelskim konvencijama i lokalnim propisima;
- d) Banka prilagođava svoj prihvatljiv nivo rizika i toleranciju za promjene u ekonomskom okruženju.

Strateški cilj u smislu upravljanja kreditnim rizikom u naredne 3 godine ogleda se u poboljšanju kvaliteta kreditnog portfolija i tako uspostavi stroga kontrola troškova rezervisanja za kreditne rizike. Stoga će upravljanje rizikom dodatno pooštriti uslove za odobravanje kredita i dalje se unaprijediti i staviti veći naglasak na ozbiljno praćenje postojećih plasmana.

III.1.2. Operativni rizik

Strateški cilj upravljanja operativnim rizicima u Banci je razviti i implementirati efikasan sistem upravljanja operativnim rizikom i podići svijest zaposlenih o operativnom riziku. U tu svrhu, operativni rizici moraju biti identifikovani i ublaženi na način koji je u skladu sa načelom da troškovi ublažavanja ne bi trebalo da prevaziđu potencijalne gubitke izazvane rizičnim događajima. Pored toga, Banka će pripremiti primjeren odgovor na potencijalne krizne situacije koje bi mogle predstavljati opasnost za kontinuitet poslovanja Banke razvijanjem adekvatnog Okvira za kontinuitet poslovanja.

Banka nastoji da minimizira rizike koji proizilaze iz nepropisnog funkcionisanja internih sistema, procesa, ljudske greške i spoljnih štetnih uticaja, razvojem odgovarajućeg kontrolnog okruženja i uvođenjem kulture upravljanja operativnim rizicima u organizaciji. Preostali operativni rizici treba da budu uzeti u obzir kod odlučivanja o cijenama ili pokriveni osiguranjem.

Operativnim rizikom se upravlja decentralizovano, dok su organizacione jedinice gdje postoji operativni rizik odgovorne za upravljanje istim u saradnji sa Odjeljenjem za upravljanje rizikom, analizu i regulative (RMARD), koje je zaduženo za pružanje podrške kod identifikacije, mjerenja, ublažavanja i praćenja rizika, kao i za obezbjeđivanje metodologije koja pomaže izvršiocima da upravljaju rizikom na sistematski način i blagovremeno.

III.1.3. Tržišni rizik

Svrha sistema upravljanja tržišnim rizikom u banci je da se smanji opasnost koja proizilazi iz:

- a) pozicija u knjizi trgovanja;
- b) deviznih transakcija;
- c) druge ugovorne strane i rizika poravnanja.

Jedno od glavnih načela upravljanja rizikom tržišta je razdvajanje preuzimanja rizika od praćenja rizika i funkcija kontrole, zajedno sa uvođenjem odgovarajućih internih kontrola i njihovim kontinuiranim poboljšanjem.

Banka ima cilj da postigne uravnoteženu deviznu poziciju. Otvorene pozicije se stvaraju samo sa ciljem servisiranja naloga klijenta i uvijek se drže u granicama definisanim od strane matične banke (OTP grupa) i u skladu sa propisima CBCG. Držanje otvorenih deviznih pozicija kako bi se ostvarila dobit iz određene dinamike deviznih kurseva neće se praktikovati.

Rizik druge ugovorne strane i rizik poravnanja treba svesti na minimum sklapanjem sporazuma samo sa najbonitetnijim stranama i samo u mjeri neophodnoj za podršku osnovne djelatnosti i potreba likvidnosti. Limiti pozicija na nivou grupe, kao i limiti koje određuju propisi CBCG biće strogo poštovani.

III.1.4. Rizik zemlje

Strateški ciljevi upravljanja rizikom zemlje određeni su planovima aktivnosti osnovne djelatnosti Banke kao i upravljanjem likvidnošću koje se sprovodi centralizovano u OTP centrali u Mađarskoj. U tom cilju, Banka će prihvatiti samo nizak nivo rizika zemlje potreban za nesmetani razvoj ključnih komercijalnih aktivnosti banke.

Kako bi se smanjio nivo rizika zemlje, Banka je razvila metodologiju rejtinga i određivanja limita za izloženost riziku zemlje. Rejting i određivanje limita se vrši na nivou grupe od strane OTP Mađarska kako bi se smanjio nivo rizika koji je veći od nivoa potrebnog za obavljanje ključne djelatnosti banke.

III.1.5. Rizik likvidnosti

Glavni cilj strategije upravljanja rizikom likvidnosti je uspostavljanje sistema praćenja likvidnosti Banke i njenog kvaliteta, sastava, dospjeća i promjenjivosti depozita i izvora sredstava, i na osnovu toga, postizanje stabilnog i sigurnog poslovanja banke.

Ciljevi strategije za upravljanje likvidnošću uključuju:

- I. obezbjeđivanje likvidnosti u kratkoročnom i dugoročnom periodu;
- II. strategije za održavanje likvidnosti;
- III. instrumenti za održavanje likvidnosti;

IV. usklađenost sa zakonom propisanim standardima.

III.1.6. Rizik kamatne stope iz bankarske knjige (IRRBB)

Banka nastoji da umani rizik kamatne stope iz bankarske knjige. U tom smislu, Banka neće namjerno zauzimati pozicije tako da ima koristi od određenog kretanja kamatnih stopa.

Kamatni rizik iz bankarske knjiga nastaje zbog:

- a) Promjena u cijenama ili neusklađenosti dospijuća aktive i obaveza (rizik promjene cijena);
- b) Promjena u referentnim kamatnim stopama za imovinu i obaveze;
- c) Promjena u obliku krive prinosa (rizik krive prinosa);
- d) Ostvarivanje opcija ugrađenih u ugovore o kreditu (rizik opcije).

S obzirom na složenost svojih aktivnosti, Banka je identifikovala rizik promjene kamatnih stopa kao glavni izvor kamatnog rizika, dok je uticaj drugih izvora neznatan.

Za mjerenje kamatnog rizika, Banka koristi izvještaje o gapu dospijuća, kao i modele trajanja. Da bi se procijenio potencijalni uticaj upravljanja rizikom kamatne stope na njeno poslovanje, Banka razmatra uticaj na njen prihod (perspektiva prihoda) i ekonomsku vrijednosti kapitala (perspektiva kapitala/ekonomske vrijednosti).

III.1.7. Sistem upravljanja rizikom u banci

S obzirom na opseg i složenost poslovanja, Banka je razvila i kontinuirano radi na održavanju i poboljšanju efektivnog sistema za upravljanje rizicima koji je u stanju da odgovori na potrebe promjenljivog poslovnog okruženja. U tu svrhu banka stalno upravlja svim relevantnim rizicima u skladu sa Zakonom i propisima CBCG, kao i uzimanjem u obzir standarda upravljanja rizicima na nivou OTP grupe.

Sistem upravljanja rizicima se sastoji od sledećih elemenata:

- a) odgovarajuće strategije za upravljanje rizicima;
- b) usvojenih politika i postupaka za upravljanje rizicima;
- c) jasno definisanih ovlašćenja i odgovornosti za upravljanje rizicima;
- d) efikasnog i sigurnog informacionog sistema;
- e) planova za nepredviđene situacije;
- f) testiranja otpornosti na stres.

III.2. Ovlašćenja i odgovornosti u upravljanju rizicima

III.2.1. Odbor direktora

Odbor direktora je odgovoran za definisanje prihvatljivog nivoa rizika i uspostavljanje tolerancije na rizike na nivou koji odgovara poslovanju i strateškim ciljevima Banke. U tom cilju Odbor direktora

odobrava i periodično preispituje Strategiju upravljanja rizicima banke kao i svih povezanih politika i propisa o rizicima. Strategija upravljanja rizicima banke ima ključnu ulogu u sistemu upravljanja rizicima i vršenju kontrole u sprovođenju principa i procedura na visokom novou. Odbor takođe preuzima primarnu odgovornost za ICAAP (Proces procjene adekvatnosti kapitala).

III.2.2. Menadžment komitet

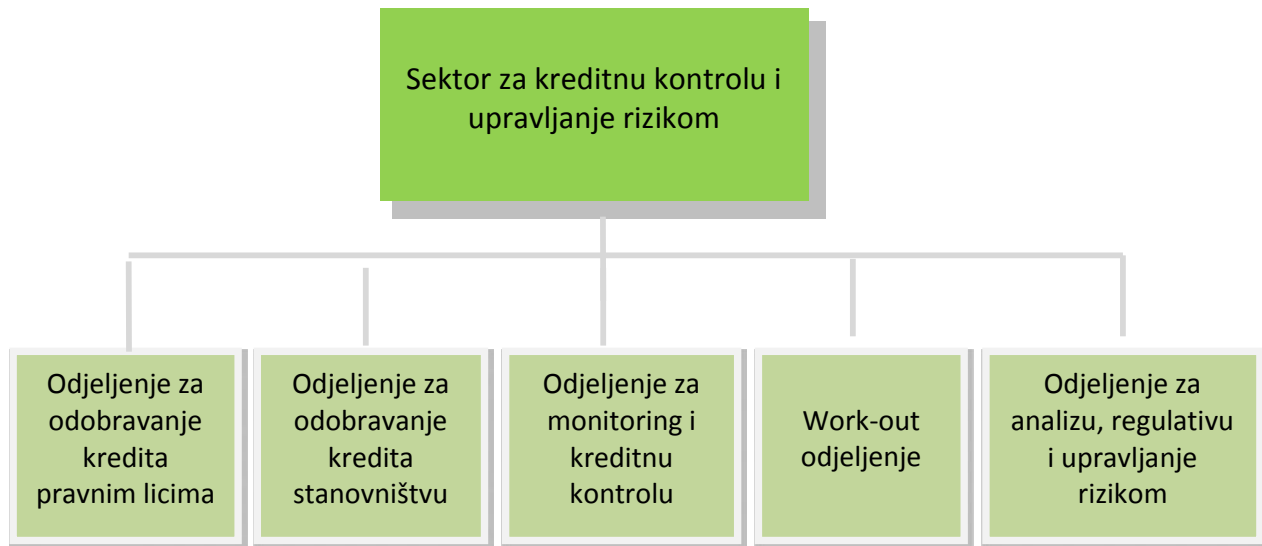
Menadžment komitet banke je odgovoran za sprovođenje Strategije upravljanja rizikom, politika i procedura koje odobrava Odbor direktora, uključujući i uspostavljanje prihvatljivog nivoa rizika u organizaciji.

Menadžment komitet je odgovoran za uspostavljanje zdrave poslovne prakse i strateškog planiranja. Poslovni planovi koje je usvojio menadžment uzima u obzir sve relevantne rizike. Od izuzetne važnosti je da upravno tijelo u obavljanju svoje upravljačke i nadzorne funkcije ima kolektivno razumijevanje prirode poslovanja i pratećih rizika. Uže rukovodstvo ima presudnu ulogu u razvoju kulture konzervativnog rizika u svim organizacionim odjelovima i poslovnim linijama. Uprava mora osigurati da se ta kultura širi u svim organizacionim jedinicama banke i poslovnim linijama. Uprava osigurava da banka postavlja limite za trgovačke rizike, kreditne rizike, rizike likvidnosti i druge rizike koji su u skladu sa bančnim prihvatljivim nivoom rizika i tolerancijom na rizik, čak i u stresnom ekonomskom okruženju. Uprava treba da osigura da dodjela sredstava za funkciju upravljanja rizicima bude dovoljna u iznosu i kvalitetu koji će dozvoljavati da ispuni svoju misiju. Odgovornost Menadžment komiteta uključuje implementaciju ICAAP u banci.

III.3. Funkcija upravljanja rizicima

Jedan od preduslova za stvaranje kulture rizika je uspostavljanje sveobuhvatne i nezavisne funkcije upravljanja rizicima u cijeloj organizaciji pod direktnom nadležnošću Izvršnog direktora zaduženog za Sektor upravljanje rizicima i kreditnu kontrolu, Izvršnog direktora za rizik (CRO). CRO treba da ima dovoljnu nezavisnost i autoritet koji mu omogućavaju da ospori i stavi veto na proces donošenja odluka u banci kako bi obezbijedio uspostavljanje prihvatljivog nivoa rizika. CRO igra ključnu ulogu u identifikovanju, mjerenju i ocjenjivanju sveukupnih rizika s kojima se suočava banka. Njegove dužnosti uključuju razradu strategije i politike upravljanja rizicima i prijedloga za kreiranje odgovarajućeg sistema upravljanja rizicima, nadziranje i odobravanje sistema internog rejtinga i modela za procjenu rizika, i analiziranje i odobravanje rizika za nove proizvode. CRO može ostvarivati pravo veta, ali bi trebao biti nezavisan od funkcija odlučivanja.

Slika 1 Organizaciona struktura i funkcija upravljanja rizicima

III.3.1. Sistem donošenja odluka

Banka je uspostavila efikasan sistem donošenja odluka koji je u skladu sa organizacionom strukturom, veličinom i složenosti poslovanja. Proces donošenja odluka u domenu upravljanja rizicima mora se vršiti od strane stručnjaka i iskusnih kadrova unutar organizacionih djelova koji su formirani od strane Odbora direktora radi pružanja podrške aktivnostima upravljanja rizicima.

III.3.2. Monitoring i izvještavanje

Banka ima uspostavljen sistem za praćenje i kontrolu svih rizika kojima je izložena. Sistem se sastoji od definisanja limita rizika izloženosti i adekvatnih mehanizama za praćenje i izvještavanje o povredama definisanih limita. U tom smislu, analiza i praćenje rizika predstavlja osnovu u procesu upravljanja rizicima.

III.3.3. Sistem informacione tehnologije

Banka uspostavlja i održava pouzdan informacioni sistem koji osigurava odgovarajući način prikupljanja i obrade podataka, kao što slijedi:

- Mjerenje i praćenje rizika izloženosti na dnevnoj osnovi i u drugim utvrđenim vremenskim intervalima;
- Praćenje povreda limita rizika izloženosti;
- Izvještavanje nadležnih organa odlučivanja i drugih strana uključenih u proces upravljanja rizikom.

Tehnologija informacionog sistema treba da obezbijedi pouzdanu infrastrukturu za identifikovanje, mjerenje i praćenje svih relevantnih rizika u svim segmentima bankarskog poslovanja.

III.3.4. Planovi za vanredne situacije

Banka je razvila sveobuhvatni sistem planiranja kontinuiteta poslovanja usmjeren na identifikaciju procesa koji stvaraju osnovne vrijednosti i očuvanje njihovog kontinuiteta u slučaju kriznog stanja. Planovi za vanredne situacije/krizu trebalo bi da definišu i potrebne resurse, kao i alternativne postupke, kako bi se očuvao kontinuitet važnih procesa u vrijeme krize. Ti planovi treba stalno da budu unaprijeđivani i pregledani na redovnoj osnovi - barem jednom godišnje. Svo osoblje koje je uključeno u proces treba da bude propisno osposobljeno za sprovođenje plana za vanredne situacije i njihova znanja i vještine treba da budu redovno testirani.

III.3.5. Testiranje na stres

Banka će sprovoditi testiranja na stres kojima će testirati osjetljivost na pojedine vrste rizika i svezkupnu osjetljivost. Stres scenario će uključiti pretpostavke o ekstremnim promjenama na tržištu i druge faktore koji mogu imati značajan uticaj na poslovanje banke.

Pošto su kreditni i rizik likvidnosti najvažnije vrste rizika s kojima se banka suočava, testiranja otpornosti na te rizike treba osmisliti tako da se posebna pažnja obrati na analizu sposobnosti Banke da apsorbuje šokove koji proizlaze iz scenarija stresa i očuva finansijsko zdravlje.

III.4. Sistem izvještavanja i mjerenja rizika

III.4.1. Kreditni rizik

Mjerenje i ocjenjivanje kreditnog rizika sprovodi se na nivou dužnika i portfolija istovremeno.

Na nivou dužnika, utvrđuje se potencijalna rizičnost klijenta na osnovu skupa karakteristika rizika. Za građane te karakteristike obuhvataju socio-demografske i bihevioralne karakteristike, dok se za korporativne klijente i SME klijente kreditna sposobnost i potencijalni kreditni rizik utvrđuju na osnovu skupa parametara finansijskog rizika (koji se odnose na finansijsko stanje klijenta), kao i poslovnog rizika i rizika privredne grane. Na osnovu analize istorijskih podataka, određuje se važnost pojedine karakteristike rizika za predviđanje rizičnosti klijenta. Sumiranje svih karakteristika rizika ponderisanih njihovom sposobnošću predviđanja daje opštu mjeru rizika za pojedinog dužnika.

Paralelno, Banka vrši mjerenje kreditnog rizika i na nivou portfolija. Na osnovu istorijskih podataka, Banka izračunava i prati koeficijente loših kredita (NPL), vjerovatnoću kašnjenja (PD) i gubitka u slučaju kašnjenja (LGD) za segmente portfolija sa sličnim obilježjima rizika.

Detalji o mjerenju i metodologiji procjene mogu se naći u Regulativi o preuzimanju rizika, Regulativi o rejtingu klijenata, Strategiji upravljanja rizikom i Kreditnoj politici.

Sveobuhvatni izvještaji o kreditnom riziku s posebnim naglaskom na rizik koncentracije, sektorske i regionalne izloženosti, kao i poslovima s povećanim rizikom, šalju se menadžmentu na mjesečnoj i kvartalnoj osnovi.

III.4.2. Rizik likvidnosti

Banka mjeri rizik likvidnosti na osnovu projekcija neto novčanih tokova, izračunavanjem koeficijenta likvidnosti i korišćenjem izvještaja o gapu likvidnosti na dnevnoj, desetodnevnoj i kvartalnoj osnovi. Neto novčani tokovi se izračunavaju kao razlika između priliva i odliva novca za određeni vremenski period. U definisanju novčanih priliva i odliva banka koristi skup pretpostavki kao što je definisano u odluci CBCG o minimalnim standardima za upravljanje rizikom likvidnosti u bankama. Koeficijent likvidnosti predstavlja koeficijent između kratkoročne aktive i kratkoročnih obaveza kao što je definisano u Odluci o minimalnim standardima za upravljanje rizikom likvidnosti u bankama (Službeni list CG, br. 60/08).

III.4.3. Tržišni rizik

Banka mjeri nivo deviznog rizika izračunavanjem neto otvorene pozicije za sve valute odvojeno i na kumulativnoj osnovi za čitav devizni portfolio Banke, pretpostavljajući normalna i ekstremna kretanja valutnih kurseva. Neto otvorena pozicija izračunava se kao razlika između dugih i kratkih deviznih pozicija. Duga devizna pozicija definiše se kao zbir svih deviznih sredstava i pozitivnih deviznih vanbilansnih pozicija, dok kratka devizna pozicija predstavlja zbir svih deviznih obaveza i negativnih vanbilansnih pozicija.

Menadžment je redovno obaviješten o nivou deviznih sredstava kroz izvještaje o deviznom riziku koji sadrži pregled dugih, kratkih i otvorenih pozicija u stranoj valuti zajedno sa limitima izloženosti koje je odredila CBCG, kao i minimalnim zahtijevanim kapitalom za devizni rizik.

III.4.4. Operativni rizik

Banka mjeri operativni rizik analizom prikupljenih podataka o gubitku uslijed operativnog rizika. Banka je uvela sistem za samo-procenu operativnog rizika kojim će se mjeriti uticaj operativnog rizika u odnosu na vjerovatnoću njegove pojave, kako bi se bolje procijenio potencijalni operativni rizik. Izvještaji o gubicima uslijed operativnog rizika se prezentiraju menadžmentu na redovnoj osnovi.

III.4.5. Rizik zemlje

Za mjerenje rizika zemlje Banka je razvila internu metodologiju za rejting zemlje kao što je navedeno u bančinoj Proceduri za upravljanje rizikom zemlje. Metodologija dodjeljuje ocjenu od 1 do 7 svakoj izloženosti riziku zemlje na osnovu različitih ocjena rizika zemlje dobijenih od relevantnih međunarodnih izvora. Na osnovu informacija dobijenih iz tih izvora, banka izračunava rejting zemlje svake od dobijenih informacija.

III.4.6. Rizik kamatne stope iz bankarske knjige (IRRBB)

Rizik kamatne stope u bankarskoj knjizi predstavlja rizik gubitka u poslovanju Banke zbog promjene kamatne stope na bilansne i vanbilansne stavke koje nisu namijenjene trgovini. Za kvantifikaciju rizika kamatne stope bankarske knjige Banka koristi "repricing-maturity gap" izvještaj. Uticaj promjene od +/- 200 bazičnih poena na paralelnu krivu prinosa (šok standardne stope) procjenjuje se na neto prihode od kamate (NII) za period od jedne do četiri godine: 1-30 dana, 31-90 dana, 91-180 dana i 181-365 dana.

III.5. Smanjenje rizika

III.5.1. Kreditni rizik

Kreditni rizik u Banci se kontroliše i umanjuje na nivou portfolija i dužnika tako što se poštuje čvrst stav i ograničenja u pogledu kreditnih rizika, utvrđena kako bi se ostvarili strateški ciljevi upravljanja rizikom koji su definisani u Strategiji upravljanja rizicima Banke.

Osim limita izloženosti koje je Centralna banka Crne Gore definisala u svojim zakonskim i podzakonskim aktima, Banka je postavila svoje interne limite kreditnog rizika na nivou portfolija i nivou dužnika. Limiti kreditnog rizika na nivou dužnika su utvrđeni kao sledeći parametri:

- a) Pred-filtracija limita kreditne sposobnosti u procesu odobravanja kredita;
- b) Granične vrijednosti za različite grupe klijenata u procesu odobravanja kredita;
- c) Pretjerana kolateralizacija i pravila koja se odnose na razliku između tržišne vrijednosti hartije od vrijednosti i vrijednosti njenog kolaterala.

Na nivou portfolija, kreditni rizik se kontroliše i umanjuje sistematično u različitim segmentima portfolija. Različiti limiti, izraženi u nekoliko parametara kreditnog rizika, utvrđeni su za svaki segment portfolija u cilju usaglašavanja sa Strategijom upravljanja rizicima. Sledeći parametri rizika se koriste za postavljanje adekvatnih limita rizika za troškove rizika, stope nekvalitetne aktive i koeficijente pokrivenosti koji su definisani u Strategiji upravljanja rizicima:

- a) Stopa kašnjenja (90+ dana kašnjenja ili DPD/ukupni portfolio);
- b) Stopa troškova rizika;
- c) Stopa odobravanja;
- d) Stopa odbijanja;
- e) Udio odobrenih izuzetaka;
- f) Portfolio u riziku;
- g) Procenat restrukturiranih kredita (CPP);
- h) Udio kredita sa preostalim dospeljem preko 5 godina.

III.5.2. Rizik likvidnosti

U cilju kontrole i umanjenja rizika likvidnosti, Banka poštuje striktne limite likvidnosti koji su utvrđeni u relevantnim zakonskim propisima Centralne banke Crne Gore.

III.5.3. Tržišni rizik

U cilju kontrole i umanjenja tržišnog rizika u poslovima iz oblasti likvidnosti i komercijalnog bankarstva, Banka poštuje rigorozne limite FX pozicije koji su definisani relevantnim podzakonskim propisima Centralne banke Crne Gore. Stoga, Banka ne učestvuje u ponudama u vezi FX trendova koje su osmišljene da se profitira na strategijama takvih trendova.

III.5.4. Operativni rizik

Operativni rizik se kontroliše i umanjuje na nivou svih organizacionih jedinica Banke. Analizom prikupljenih podataka o gubicima po osnovu operativnih rizika preduzimaju se mjere koje imaju za cilj uvođenje efikasnijih i adekvatnijih kontrola. U tom cilju, procesi Banke se prate i unapređuju kako bi se spriječilo ponavljanje gubitaka po osnovu operativnih rizika. Uvođenjem sistema samoprocjene operativnog rizika, Banka će podići ovaj proces na viši nivo proaktivnom procjenom potencijalnih rizika.

III.5.5. Rizik zemlje

U cilju efikasne kontrole i umanjenja izloženosti riziku zemlje, Banka je razvila sistem limita izloženosti riziku zemlje kojim se upravlja na nivou Bankarske grupe (OTP Mađarska). U tom cilju, Banka izračunava maksimalne izloženosti prema određenim zemljama uzimajući u obzir sopstvena sredstva Banke, ocjenu rizika date zemlje i makroekonomski koeficijent zemlje koji pokazuje nivo ekonomskog razvoja i finansijske stabilnosti.

Detalji o metodologiji se mogu naći u Politici i proceduri za upravljanje rizikom zemlje.

III.5.6. Rizik kamatne stope u knjizi banke

Banka kontroliše i umanjuje rizik kamatne stope u knjizi banke tako što pokušava da uskladi sredstva osjetljiva na kamatnu stopu sa obavezama osjetljivim na kamatnu stopu. U cilju minimiziranja rizika kamatne stope u knjizi banke, Banka namjerno ne pokušava da iskoristi određene trendove kamatnih stopa.

IV. SOPSTVENA SREDSTVA

Sopstvena sredstva Banke, u skladu sa Odlukom o adekvatnosti kapitala ("Službeni list CG", br. 38/11 i 55/12) iznose 53.156 hiljada eura na dan 31.decembar 2013 godine. Sopstvena sredstva se sastoje od osnovnog kapitala i dopunskog kapitala umanjenih za odbitne stavke sopstvenih sredstava. Struktura sopstvenih sredstava je prikazana u narednoj tabeli.

SOPSTVENA SREDSTVA

Na dan 31. decembra 2013. Godine

u hiljadama EUR

Red. br.	Opis	Vrijednost
I/A	Osnovni elementi sopstvenih sredstava	
1.	Uplaćeni akcionarski kapital po nominalnoj vrijednosti	136.875
2.	Rezerve koje su formirane na teret dobiti nakon njenog oporezivanja	921
3.	Ukupno (1+2)	137.796
I/B	Odbitne stavke pri izračunavanju osnovnog kapitala	
1.	Gubitak iz prethodnih godina	87.692
2.	Nematerijalna imovina (goodwill, licence, patenti, zaštitni znakovi, koncesije)	3.075
3.	Nedostajuće rezerve	7.835
4.	Ukupno (1+2+3)	98.602
I/C	Osnovni kapital (osnovni elementi sopstvenih sredstava umanjeni za odbitne stavke) (3+4)	39.194
II/A	Dopunski elementi sopstvenih sredstava koji se uključuju u dopunski kapital	
1.	Subordinisani dug	14.000
2.	Ukupno	14.000
II/B	Dopunski kapital koji se uključuje u sopstvena sredstva	14.000
IIIA	Sopstvena sredstva (osnovni kapital + dopunski kapital koji se uključuje u sopstvena sredstva) prije odbitnih stavki	53.194
III/B	Odbitne stavke od sopstvenih sredstava	
1.	Direktna ili indirektna ulaganja u drugu banku ili drugu kreditnu ili finansijsku instituciju u iznosu većem od 10% kapitala tih institucija	38
III/C	Ukupno odbitne stavke od sopstvenih sredstava	38
IV	Osnovni kapital umanjen za 50% odbitnih stavki sopstvenih sredstava	39.175
V	Dopunski kapital umanjen za 50% odbitnih stavki sopstvenih sredstava	13.981
VII	Sopstvena sredstva (IV+V)	53.156

V. POTREBNI KAPITAL I PROCJENA ADEKVATNOSTI KAPITALA

ICAAP je sveobuhvatan proces procjene adekvatnosti kapitala Banke koji ima za cilj da njena poslovna strategija bude u skladu sa uspostavljenim sistemom upravljanja rizicima. Glavni cilj ICAAP je da unaprijedi odnos profila rizika Banke, njenog upravljanja rizikom i nivoa kapitala u skladu sa poželjnim profilom rizika. ICAAP predstavlja sastavni dio procesa strateškog upravljanja Bankom.

Obzirom na veličinu i složenost svog poslovanja, kao i svoju poslovnu orijentaciju, Banka uglavnom koristi metodologiju za utvrđivanje potreba za kapitalom za značajne rizike kojim je Banka izložena definisanu od strane CBCG. Metodologija koju je definisala CBCG koristi se za procjenu potreba za kapitalom za sledeće grupe rizika:

- Kreditni rizik
- Operativni rizik
- Tržišni rizik
- Rizik zemlje

Pored toga, Banka je napravila svoju metodologiju za procjenu potreba za kapitalom za rizik kamatne stope u knjizi banke i rizik kreditne koncentracije.

Izveštaj o procjeni adekvatnosti kapitala Banka priprema mjesečno, na osnovu propisane metodologije CBCG. Rezultat mjesečne procjene adekvatnosti kapitala čine dio mjesečnog izvještavanja (MIS prezentacija) Izvršnih direktora i Odbora direktora.

Kvartalna procjena adekvatnosti kapitala se u propisanoj formi šalje CBCG u skladu sa zakonskom regulativom. Struktura potrebnog kapitala i koeficijent solventnosti prikazani su u narednoj tabeli.

POTREBA ZA KAPITALOM ZA NAVEDENE GRUPE RIZIKA

Na dan 31. decembra 2013 godine

u hiljadama EUR

Red. br.	Opis	Vrijednost
I	Sopstvena sredstva Banke	53.156
1.	Osnovni kapital	39.175
2.	Dopunski kapital	13.981
II	Ukupno ponderisana bilansna aktiva	298.484
1.	Ponderisana bilansna aktiva	277.001
2.	Ponderisane vanbilansne stavke	21.483
III	Potreban kapital za tržišne rizike	334
IV	Potreban kapital za operativni rizik	6.179
V	Potreban kapital za rizik zemlje	6.421
VI	Potreban kapital za ostale rizike	0
VII	Koeficijent solventnosti banke	14,38%

VI. KREDITNI RIZIK

VI.1. Definicija potraživanja u kašnjenju i nekvalitetne aktive (aktiva klasifikovana u kategoriju "C" ili niže)

Banka klasifikuje bilansne i vanbilansne izloženosti u odgovarajuće klasifikacione kategorije i / ili podgrupe u skladu sa Odlukom o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom u bankama ("Službeni list CG", br. 22/12 i 55/12).

U skladu sa regulativom Centralne banke, nekvalitetna aktiva uključuje sva bilansna i vanbilansna sredstva klasifikovana u kategorije C, D i E:

1. Kategorija C – "substandardna aktiva" – sa podkategorijama C1 i C2, u kojoj su klasifikovane stavke aktive za koje postoji velika vjerovatnoća ostvarivanja gubitka zbog jasno utvrđenih slabosti koje ugrožavaju naplatu;
2. Kategorija D – "sumljiva aktiva" u koju se klasifikuju stavke za koje je naplata u cjelosti, imajući u vidu kreditnu sposobnost dužnika, vrijednosti i izvršivost kolaterala, malo vjerovatna;
3. Kategorija E – "gubitak", u koju se klasifikuju stavke sredstava koje će biti u potpunosti nenaplative, ili će biti naplative u neznatnom iznosu.

U skladu sa Odlukom o adekvatnosti kapitala banaka, potraživanja u kašnjenju su neizmireni iznosi zajmoprimca prema Banci koji kasne više od 90 dana.

VI.2. Provjere umanjena vrijednosti i metodologija izdvajanja rezervacija

U skladu sa IAS 39, nakon inicijalnog odobravanja, krediti i poraživanja se mjere po svojoj fer vrijednosti usklađene za transakcione troškove. Nakon inicijalnog odobravanja, krediti i potraživanja se vode po amortizovanom trošku. Na izvještajni datum, Banka vrši provjeru umanjena vrijednosti svojih kredita i potraživanja. Finansijsko sredstvo ili grupa finansijskih sredstava su umanjene vrijednosti tj. umanjene njihove vrijednosti dovodi do ostvarivanja gubitka ako, i samo ako, postoji objektivan dokaz o umanjenju vrijednosti takve stavke kao rezultat jednog ili više događaja ("događaj koji je prouzrokovao gubitak") koji su se desili nakon inicijalnog odobravanja sredstva. Takav događaj (ili događaji) mora imati pouzdan mjerljivi efekat na tekuću vrijednost procijenjenih budućih gotovinskih tokova i imati argumentaciju u vidu mjerljivih podataka.

Proces provjere umanjena vrijednosti se sprovodi istovremeno na individualnom i grupnom nivou u zavisnosti od toga da li se kredit smatra pojedinačno važnim. Sve kredite koji premašuju 50 hiljada eura treba smatrati pojedinačno važnim i procjena umanjena njihove vrijednosti se mora vršiti pojedinačno.

Sredstva se moraju procijeniti individualno ili kolektivno – grupno.

VI.3. Procjena individualnog umanjenja vrijednosti

Provjera finansijskih sredstava koja se smatraju pojedinačno važnim vrši se individualno na osnovu toga da li postoji objektivan dokaz umanjenja vrijednosti. Utvrđivanje iznosa umanjene vrijednosti podrazumjeva procjenu budućeg gotovinskog toka datog instrumenta od kojeg se odbija efektivna kamatna stopa za taj instrument, kako bi se izračunala sadašnja vrijednosti tog instrumenta. Iznos umanjenja vrijednosti se zatim izračunava kao razlika između knjigovodstvene vrijednosti (ugovoreni neizmireni iznos) kredita na datum provjere i sadašnje vrijednosti instrumenta.

VI.4. Kolektivna (grupna) procjena umanjenja vrijednosti

Procjena umanjenja vrijednosti se također vrši za sredstva koja se ne smatraju pojedinačno važnim. Sredstva se moraju procijeniti individualno ili kolektivno – grupno. Sva sredstva čije se umanjenje vrijednosti procjenjuje individualno, bilo da su važna ili ne, za koje nema objektivnog dokaza o umanjenju vrijednosti, uključena su u grupu sredstava sličnog kreditnog rizika i za njih se vrši kolektivna procjena umanjenja vrijednosti. Glavni razlog procjene umanjenja vrijednosti kredita za koje nije potvrđeno umanjenje vrijednosti na individualnoj osnovi je taj što iako umanjenje vrijednosti ne može biti potvrđeno na individualnom nivou, ono se može potvrditi na nivou portfolija. U cilju kolektivne procjene umanjenja vrijednosti, finansijska sredstva treba grupisati na osnovu sličnih karakteristika kreditnog rizika koje pokazuju dužnikovu sposobnost da otplati sve dospjele iznose u skladu sa ugovorenim uslovima.

U slučaju dobijanja informacije koja može ukazati na umanjenje vrijednosti određenog sredstva u okviru grupe sredstava, takvo sredstvo se izdvaja iz grupe i procjenjuje na individualnoj osnovi.

VI.5. Prikaz izloženosti po različitim kategorijama

U narednoj tabeli prikazane su izloženosti nakon računovodstvenog prebijanja i bez uzimanja u obzir efekata tehnika ublažavanja kreditnog rizika, kao i prosječan iznos izloženosti tokom perioda izvještavanja.

IZLOŽENOSTI PREMA KATEGORIJAMA

Na dan 31. decembra 2013 godine

u hiljadama EUR

Vrsta izloženosti	Bruto izloženost ¹	Ispravka vrijednosti	Neto izloženost	Prosječna neto izloženosti
Kredit i potraživanja od banaka	137.227	-	137.227	11.436
Kredit i potraživanja od klijenata	419.958	53.404	366.554	30.546
- Finansijske institucije	340	7	333	28
- Nevladine organizacije	1.972	361	1.611	134
- Privredna društva	195.799	35.239	160.560	13.380
- Preduzetnici	473	58	415	35
- Fizička lica	169.216	15.980	153.236	12.770
- Kreditne kartice	7.267	1.192	6.075	506
- Država i državne institucije	43.572	551	43.021	3.585
- Regulatorne agencije	708	7	701	58
- Investicioni fondovi	610	9	601	50
Ukupno	557.185	53.404	503.781	41.982

U svom poslovanju Banka je posvećena pružanju kompletne bankarske usluge fizičkim licima, preduzetnicima, malim, srednjim i velikim preduzećima. U tom smislu banka najveći dio svojih operacija sprovodi u centralnom dijelu Crne Gore. Izloženost prema licima van teritorije Crne Gore u najvećoj mjeri odnosi korespondentne račune kojim Banka sprovodi plaćanja u inostranstvu.

NETO IZLOŽENOSTI PO GEOGRAFSKIM PODRUČJIMA

Na dan 31. decembra 2013 godine

u hiljadama EUR

Vrsta izloženosti	Crna Gora	Evropska unija	Ostale zemlje	Neto izloženost
Kredit i potraživanja od banaka	-	122.571	14.656	137.227
Kredit i potraživanja od klijenata	361.307	-	5.247	366.554
- Finansijske institucije	330	-	3	333
- Nevladine organizacije	1.611	-	-	1.611
- Privredna društva	157.106	-	3.453	160.560
- Preduzetnici	415	-	-	415
- Fizička lica	151.570	-	1.667	153.236
- Kreditne kartice	5.951	-	124	6.075
- Država i državne institucije	43.021	-	-	43.021
- Regulatorne agencije	701	-	-	701
- Investicioni fondovi	601	-	-	601

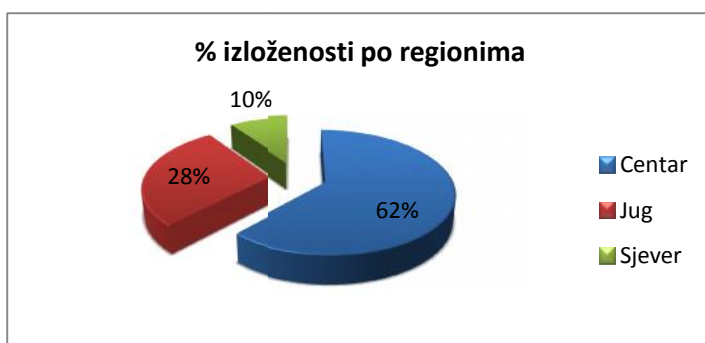
¹ Bruto izloženost je suma potraživanja po osnovu kredita, protestiranih garancija, forfetinga i potraživanja po osnovu kamata umanjeni za vremenska razgraničenja naknada.

Ukupno	361.307	122.571	19.903	503.781
---------------	----------------	----------------	---------------	----------------

NETO IZLOŽENOST PO REGIONIMA I OPŠTINAMA U CRNOJ GORI
Na dan 31. decembra 2013 godine

u hiljadama EUR

Region	Opština	Neto izloženost po opštinama	Neto izloženost po regionima
Centar	Cetinje	7.265	223.726
	Danilovgrad	6.356	
	Nikšić	19.589	
	Podgorica	190.516	
Jug	Bar	18.176	102.605
	Budva	17.952	
	Herceg Novi	39.119	
	Kotor	11.123	
	Petrovac	1.742	
	Tivat	9.559	
	Ulcinj	4.933	
Sjever	Andrijevica	556	34.977
	Berane	6.384	
	Bijelo Polje	9.747	
	Kolasin	2.461	
	Mojkovac	2.071	
	Plav	1.748	
	Pljevlja	4.532	
	Rožaje	6.393	
	Zabljak	1.086	
Ukupno		361.307	361.307

IZLOŽENOSTI PREMA PREMA VRSTI DJELATNOSTI

Na dan 31. decembra 2013 godine

u hiljadama EUR

Vrsta izloženosti	Bruto izloženost	Ispravka vrijednosti	Neto izloženost
Kredit i potraživanja od banaka	137.227	-	137.227
Kredit i potraživanja od klijenata	419.958	53.404	366.554
- Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	5.841	304	5.537
- Vađenje ruda i kamena	1.527	43	1.483
- Prerađivačka industrija	35.176	10.439	24.737
- Snabdijevanje električnom energijom, gasom, parom i klimatizacija	11	0	11
- Snabdijevanje vodom, upravljanje otpadnim vodama, kontrolisanje procesa uklanjanja otpada i slične aktivnosti	3.577	87	3.490
- Građevinarstvo	17.355	3.052	14.303
- Trgovina na veliko i trgovina na malo i popravka	80.778	14.028	66.750
- Saobraćaj i skladištenje	7.449	1.112	6.337
- Usluge smještaja i ishrane	12.966	3.109	9.857
- Informisanje i komunikacije	2.299	281	2.018
- Finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	2.573	655	1.918
- Poslovanje nekretninama	9.815	180	9.635
- Stručne, naučne i tehničke djelatnosti	10.493	1.654	8.839
- Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	2.750	423	2.327
- Državna uprava i odbrana, obavezno socijalno	42.391	630	41.762
- Obrazovanje	103	9	95
- Zdravstvena i socijalna zaštita	3.708	89	3.619
- Umjetnost, zabava i rekreacija	270	3	267
- Ostale uslužne djelatnosti	778	117	661
- Fizička lica	174.859	17.066	157.793
- Nerezidenti	5.238	123	5.115
Ukupno	557.185	53.404	503.781

IZLOŽENOSTI PREMA PREOSTALOM DOSPIJEĆU
Na dan 31. decembra 2013 godine

u hiljadama EUR

Vrsta izloženosti	do 1 godine	od 1 do 5 godina	Preko 5 godina	Ukupno
Kredit i potraživanja od banaka	137.227	-	-	137.227
Kredit i potraživanja od klijenata	139.126	196.629	84.203	419.958
- Finansijske institucije	340	-		340
- Nevladine organizacije	427	1.020	525	1.972
- Privredna društva	78.264	93.725	23.810	195.799
- Preduzetnici	241	223	10	474
- Fizička lica	35.803	73.852	59.561	169.216
- Kreditne kartice	6.391	876	-	7.267
- Država i državne institucije	17.405	26.167	-	43.572
- Regulatorne agencije	72	339	297	708
- Investicioni fondovi	183	427	-	610
Ukupno	276.353	196.629	84.203	557.185

TROŠAK ISPRAVKE VRIJEDNOSTI NEKVALITETNE AKTIVE
Na dan 31. decembra 2013 godine

u hiljadama EUR

Opis	Nedospjela potraživanja	Dospjela nenaplaćena potraživanja	Ispravka vrijednosti	Promjene na rezervama
Izloženosti klasifikovane kao nekvalitetna aktiva	51.371	37.612	44.944	-7.679

IZNOS NEKVALITETNE AKTIVE PO GEOGRAFSKIM PODRUČJIMA
Na dan 31. decembra 2013 godine

u hiljadama EUR

Vrsta izloženosti	Nedospjela potraživanja	Dospjela nenaplaćena potraživanja	Ispravka vrijednosti	Neto izloženost	Regulatorne rezerve
Crna Gora	51.374	37.576	44.919	44.031	67.392
- C1	12.357	876	3.447	9.785	2.655
- C2	8.991	5.266	7.410	6.848	5.703
- D	5.443	2.490	2.933	5.000	5.555
- E	24.583	28.944	31.129	22.398	53.479
Ostale zemlje	21	12	24	9	21
- C1	-	0	0	0	
- C2	10	1	9	2	4
- D	10	2	9	3	8
- E	1	9	5	4	9
Ukupno krediti i plasmani klijentima	51.395	37.588	44.944	44.039	67.413

PROMJENE U ISPRAVKI VRIJEDNOSTI ZA KREDITNA POTRAŽIVANJA
Na dan 31. decembra 2013 godine

u hiljadama EUR

Opis	Ispravka vrijednosti po osnovu kredita	Ispravka vrijednosti po osnovu protestovanih garancija	Ispravka vrijednosti po osnovu kamate	Ispravka vrijednosti po osnovu forfeiting	Ispravka vrijednosti po osnovu provizija	Ukupno
Stanje na dan 1. januar 2013. godine	22.695	155	89	2.989	1	25.929
Ispravke vrijednosti u toku godine	7.456	497	3.405	-	40	11.398
Ukidanje ispravke vrijednosti	-	-	-	(482)	-	(482)
Otpisi ispravke vrijednosti	(7.296)	(1.149)	(1.896)	-	(25)	(10.366)
Evidentiranje rezervacija za potencijalne gubitke izdvojenih zaključno sa 31.12.2012.	(22.695)	(154)	(9)	(2.989)	(1)	(25.848)
Ispravka vrijednosti potraživanja i rezervisanja za gubitke po vanbilansnoj aktivi	46.404	1.166	3.791	1.387	25	52.773
Ukupno	46.564	515	5.380	905	40	53.404

VII. STANDARDIZOVANI PRISTUP ZA PONDERISANJE IZLOŽENOSTI

Banka bilansne i vanbilansne izloženosti osim izloženosti koje predstavljaju odbitnu stavku od sopstvenih sredstava i izloženosti za koje se potrebni kapital izračunava primjenom metodologija za izračunavanje potrebnog kapitala za tržišne rizike, razvrstava u kategorije i ponderiše ponderom rizika definisanim Odlukom o adekvatnosti kapitala. Banka za izračun pondera rizika pojedinih izloženosti ne koristi reiting eksternih institucija.

PONDERISANA BILANSNA AKTIVA

Na dan 31. decembra 2013 godine

u hiljadama EUR

Opis pondera rizika	Bruto izloženost	Rezervacije	Iznos izloženosti	Rizikom ponderisana
	1	2	3=1-2	4
Ponder rizika 0%	123.042	2.367	120.675	-
Ponder rizika 10%	-	-	-	-
Ponder rizika 20%	137.286	167	137.119	27.424
Ponder rizika 35%	15.885	538	15.347	5.371
Ponder rizika 50%	28.955	1.621	27.334	13.667
Ponder rizika 75%	136.278	3.656	132.622	99.467
Ponder rizika 100%	226.212	95.881	130.331	130.331
Ponder rizika 150%	564	70	494	741
Ponder rizika 350%	-	-	-	-
Ukupno ponderisana bilansna aktiva	668.222	104.300	563.922	277.001

PONDERISANA VANBILANSNA AKTIVA

Na dan 31. decembra 2013 godine

u hiljadama EUR

Opis pondera rizika	Bruto izloženost	Rezervacije	Iznos izloženosti	Rizikom ponderisana
	1	2	3=1-2	4
Ponder rizika 0%	2.935.281		2.935.281	-
Ponder rizika 10%	-		-	-
Ponder rizika 20%	17.901		17.901	716
Ponder rizika 35%			-	-
Ponder rizika 50%	31.825	564	31.261	7.815
Ponder rizika 75%			-	-
Ponder rizika 100%	13.458	506	12.952	12.952
Ponder rizika 150%			-	-
Ponder rizika 350%	-	-	-	-
Ukupno ponderisana vanbilansna aktiva	2.998.465	1.070	2.997.395	21.483

POTREBA ZA KAPITALOM PO OSNOVU OSTALIH RIZIKA
Na dan 31. decembra 2013 godine

u hiljadama EUR

Opis potrebe za kapitalom	Bruto izloženost	Potreba za kapitalom
Potrebni kapital za opšti rizik dužničkih instrumenata (metod dospjeća)	17.501	48
Potrebni kapital za specifični rizik dužničkih instrumenata	17.501	55
Potrebni kapital za pozicijski rizik po osnovu pozicija u vlasničkim instrumentima	1.651	198
Potrebni kapital za rizik zemlje	139.998	6.282
Potrebni kapital za operativni rizik		6.179

VIII. OPERATIVNI RIZIK

Za svrhe izračunavanja minimalnih zahtjeva za kapitalom za operativni rizik, Banka koristi jednostavnu metodologiju definisanu CBCG Odlukom o adekvatnosti kapitala banaka.

IX. TEKUĆA ULAGANJA U AKCIJE PRAVNIH LICA

Banka je na 31.12.2013. godine imala ulaganja u hartije od vrijednosti namijenjene trgovanju, hartije od vrijednosti namijenjene prodaji i ulaganje u kapital.

Hartije od vrijednosti kojima se trguje predstavljaju hartije od vrijednosti koje se drže radi ostvarivanja dobiti po osnovu trgovanja u kratkom vremenskom roku. Hartije od vrijednosti kojima se trguje inicijalno se iskazuju po nabavnoj vrijednosti, a na dan bilansa po tržišnoj vrijednosti. Svi realizovani i nerealizovani dobiti po osnovu prodaje, odnosno promjene tržišne vrijednosti ovih hartija od vrijednosti se priznaju u korist prihoda, odnosno na teret rashoda.

HARTIJE OD VRIJEDNOSTI NAMIJENJENE TRGOVINI

Na dan 31. decembra 2013 godine

u hiljadama EUR

Opis	VISA	Elektroprivreda AD Podgorica	Lutrija AD Podgorica	FZU Trend AD Podgorica
Stanje na dan 1. januar 2013. godine	973	134	22	14
Priliv po osnovu prodaje tokom godine				(15)
Realizovani dobiti / gubici				1
Nerealizovani dobiti / gubici	449	(20)	1	-
Efekte kursnih razlika	-54			
Stanje na dan 31. decembra 2013. godine	1.368	114	23	-

Banka je u 2013 godini ostvarila profit od prodaje akcija "FZU Trend".

Banka klasifikuje ulaganja kao hartije od vrijednosti namijenjene prodaji ukoliko se knjigovodstvena vrijednosti nadokadauje kroz transakcije prodaje, a ne kroz nastavak korišćenja. Tokom 2013 godine Banka je imala nematerijalan iznos nerealizovanog gubitka koji se tretirao kao smanjenje revalorizacionih rezervi.

HARTIJE OD VRIJEDNOSTI RASPOLOŽIVE ZA PRODAJU

Na dan 31. decembra 2013 godine

u hiljadama EUR

Opis	Montenegroberza AD, Podgorica	SWIFT	Lovćen osiguranje AD, Podgorica
Stanje na dan 1. januar 2013. godine	97	30	23
Priliv po osnovu prodaje tokom godine	-	-	-
Realizovani dobiti / gubici	-	-	-
Nerealizovani dobiti / gubici	1	-4	-
Efekti kursnih razlika	-	-	-
Stanje na dan 31. decembra 2013. godine	98	26	23

Ulaganje u kapital Banka iskazuje po istorijskom trošku ulaganja.

ULAGANJA U KAPITAL

Na dan 31. decembra 2013 godine

u hiljadama EUR

Opis	Centralna depozitarna agencija, AD Pogorica
Stanje na dan 1. januar 2013. godine	38
Priliv po osnovu prodaje tokom godine	-
Realizovani dobiti / gubici	-
Nerealizovani dobiti / gubici	-
Efekti kursnih razlika	-
Stanje na dan 31. decembra 2013. godine	38

Banka je utvrdila fer vrijednost na osnovu broja akcija i tržišne vrijednosti istih.

X. IZLOŽENOST RIZIKU KAMATNE STOPE U KNJIZI BANKE

Prilikom utvrđivanja uticaja standardnog kamatnog šoka od +/-200 baznih bodova na nivo neto prihoda od kamate, uzima se u obzir različita fleksibilnost aktive i pasive na promjenu kamatne stope, prema sledećoj tabeli:

Procenat kredita čija će se cijena redefinisati od strane Banke u slučaju povećanja stopa na tržištu

31-90 dana	91-180 dana	181-365 dana	preko 1 godine
0%	10%	30%	80%

Procenat depozita čija će se cijena redefinisati od strane deponenata u slučaju povećanja stopa na tržištu

31-90 dana	91-180 dana	181-365 dana	preko 1 godine
0%	10%	50%	80%

Procenat kredita čija će se cijena redefinisati od strane zajmoprimaca u slučaju pada stopa na tržištu

31-90 dana	91-180 dana	181-365 dana	preko 1 godine
5%	10%	20%	30%

Na kraju 2013 godine, kamatna stopa iz knjige Banke nije imala značajan uticaj na godišnji neto prihod od kamate bilo da se radi o scenariju smanjenja ili povećanja.

PAD U KAMATNIH STOPA

Na dan 31. decembra 2013 godine

u hiljadama EUR

Opis	1-30 dana	31-90 dana	91-180 dana	181-365 dana	> 1 god	Ukupno
Aktiva osjetljiva na promjene kamatne stope	212.191	101.873	20.367	38.602	190.805	563.837
Pasiva osjetljiva na promjene kamatne stope	207.613	62.834	60.042	77.534	39.092	447.115
GAP	4.578	39.039	(39.675)	(38.932)	151.713	116.722
Vremenski period gap-a (god.)	0,96	0,84	0,63	0,26		
Kumulativni gap	4.578	43.617	3.942	(34.991)	116.722	233.444
Uticaj na godišnji neto prihod od kamate	(88)	(652)	500	203		
Ukupni uticaj na godišnji neto prihod od kamate	(38)					

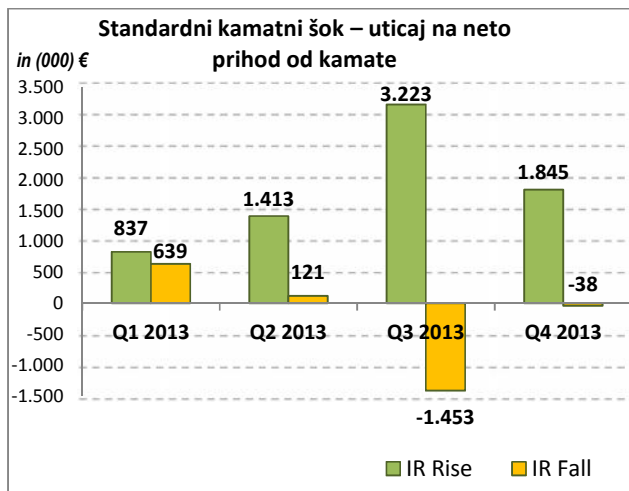
Ukoliko se kamatne stope smanje za 200 bazičnih bodova, godišnji neto prihod od kamata banke bi se smanjio 38.000 €.

POVEĆANJE KAMATNIH STOPA
Na dan 31. decembra 2013 godine

u hiljadama EUR

Opis	1-30 dana	31-90 dana	91-180 dana	181-365 dana	> 1 god	Ukupno
Aktiva osjetljiva na promjene kamatne stope	352.391	102.787	20.367	33.777	54.516	563.837
Pasiva osjetljiva na promjene kamatne stope	267.442	62.834	54.183	38.767	23.890	447.115
GAP	84.949	39.953	(33.816)	(4.990)	30.626	116.722
Vremenski period gap-a (god.)	0,96	0,84	0,63	0,26		
Kumulativni gap	84.949	124.902	91.086	86.096	116.722	233.444
Uticao na godišnji neto prihod od kamate	1.629	668	(426)	(26)		
Ukupni uticaj na godišnji neto prihod od kamate	1.845					

Banka je bila izložena negativnom uticaju promjena kamatnih stopa na neto prihode od kamata tokom trećeg kvartala 2013. godine, gdje bi u slučaju realizacije scenarija pada kamatnih stopa od 200 baznih poena u svim zonama dospijeća, neto prihodi od kamata bi se smanjili za 1.5 miliona eura. Tokom ostatka godine, banka je bila zaštićena od negativnih uticaja standardizovanog kamatnog šoka.

XI. TEHNIKE UBLAŽAVANJA RIZIKA

XI.1. Politike i procedure za priznavanje i upravljanje kolateralom

Politike i procedure za upravljanje kolateralom su definisane u Propisu o procjeni kolaterala.

Upravljanje kolateralom, kao tehnika ublažavanja rizika koju Banka koristi, je definisano sledećim:

- prihvatljivom pravnom formom i vrstama kolaterala;
- kriterijima koji se koriste prilikom procjene kolaterala po vrsti;
- zakonskom izvršivosti;
- tehnikama procjene kolaterala;
- procjenom adekvatnosti kapitala;
- procedurama za upravljanje kolateralom u slučaju iznenadne promjene njegove vrijednosti, raspoloživosti ili izvršivosti;
- praćenjem vrijednosti kolaterala

Propis o procjeni kolaterala definiše principe procjene kolaterala u CKB-u, kao i odgovornosti i nadležnosti organa u procesu procjene kolaterala. Propis pokriva sve segmente klijenata.

Svi isplaćeni krediti treba da se naplate prvenstveno iz poslovanja kompanije (gotovinskog toka), budžeta opštine ili dužnikovih prihoda.

Sekundarni izvor otplate duga je kolateral.

U slučaju bilo kakve negativne promjene u dužnikovoj sposobnosti otplate duga, Banka prihvata kao faktore ublažavanja rizika one kolaterale koji su dovoljno likvidni, čija je vrijednost tokom vremena stabilna i koji su izvršivi u razumnom vremenskom periodu.

XI.2. Opis osnovne vrste kolaterala

Kolaterali prihvatljivi za Banku su:

- keš kolateral;
- zaloga na pokretnu imovinu;
- hipoteka na nepokretnosti;
- drugi materijalni kolateral (polisa osiguranja itd.);
- mjenica;
- ovlašćenje za nalatu;
- garancije, jemstva.

XII. ZAVRŠNE ODREDBE

Javno objavljivanje podataka Banke za 2013 godinu stupa na snagu danom usvajanja od strane Menadžment komiteta.